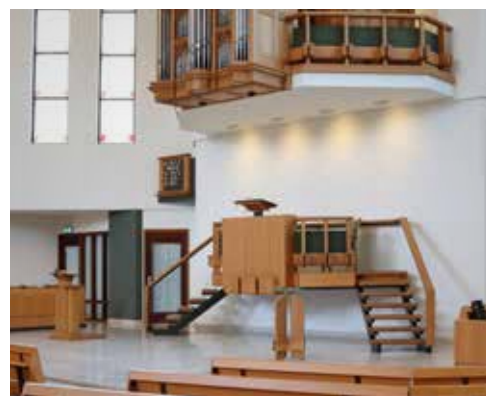

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Amersfoort

04/10/2018
jaargang 97

nr **01**

Op 2 augustus 1983 overlijdt ds. J. van Haaren te Amersfoort, in de leeftijd van 49 jaar. Als hij vier dagen later op de begraafplaats 'Rusthof' in het familiegraf wordt bijgezet, roept ds. K. de Gier aan de geopende groeve een voorval uit het leven van de overledene in herinnering: 'Toen Rotterdam gebombardeerd zou worden, moesten vele mensen daar het huis uit, ook de familie Van

Haaren. Jan van Haaren was toen zes jaar, het was mei 1940. Men kreeg slechts enkele ogenblikken tijd en ieder pakte voor zich wat voor hem of haar het meest waardevolle was, het meest onmisbaar. En wat had Jan onder zijn arm? De Statenbijbel; daarmee ging hij de deur uit! Voor hem was er niets dat belangrijker was dan het Woord des Heeren. En dat is zijn leven geweest.'

Het toekomstperspectief van Sion

Jozua 3 en 4 vertellen ons over het grote wonder dat de Heere voor het volk van Israel verricht. Hij heeft een pad gebaad door de Jordaan, zodat het hele volk bij Jericho droogvoets Kanaän kan binnentrekken.

Wat zijn deze stenen?

Jozua 4:21

Hoe vaak hebben zij in ongelof de belofte des Heeren verworpen. Maar de Heere vervult getrouw Zijn eigen belofte. Hij ziet dit volk, dat alles verzondigd heeft, aan in Christus. Daarom heeft de ark zo'n centrale plaats in deze geschiedenis. Terwijl de Israëlieten passeren, blijven de priesters met de ark staan in de bedding van de rivier. Die ark is het teken van Gods tegenwoordigheid in Christus temidden van het volk. De Israëlieten weten: Zolang de ark daar staat, kunnen de watermassa's die een muur vormen aan onze linkerhand ons niet deren. De ark predikt niet alleen dat God de Heere regeert over het water van de Jordaan. Die ark getuigt bovenal van de verzoening van de zonde van het verbondsvolk door het volbrachte werk van de Heere Jezus Christus alleen. Alleen in Hem is vergeving. Wat is dat een wonder geweest voor elke Israëliet, die zich persoonlijk als een zondaar voor God heeft leren kennen. Zulke mensen hebben bij de doortocht door de Jordaan door het geloof van verre de Borg gezien en ze hebben Hem omhelsd (Hebr. 11:13). Zag u Hem reeds in Zijn schoonheid?

Twaalf gedenksteden

Na de doortocht wijst Jozua twaalf mannen aan: uit elke stam één. Elke man moet een grote steen opnemen op de plaats waar de voeten van de priesters staan! De twaalf stenen worden in Gilgal - het eerste legerkamp in het beloofde land - opgericht om een gedenkteken te vormen, wellicht in de vorm van een steenkring. Dit nationale monument moet het onderwijs dienen, dat de jonge-

ds. M. Golverdingen,
Dordrecht

ren en de kinderen in Israël ontvangen. Als zij dit monument zien, zullen zij de vraag stellen: 'Wat zijn deze stenen?'

Dan geeft Jozua de opdracht om te gedenken: 'Wanneer uw kinderen morgen hun vaders vragen zullen, zeggende: Wat zijn deze stenen? Zo zult gij uw kinderen te kennen geven, zeggende: 'Op het droge is Israël door deze Jordaan gegaan, want de HEERE, uw God, heeft de wateren van de Jordaan voor uw aangezichten doen uitdrogen, totdat gijlieden er waart doorgegaan...' Met dat onderwijs in Gods grote daden heeft Heere een bedoeling. Zijn Woord zal het zaad van de wedergeboorte zijn in geestelijk doden. Kinderen en jongeren van morgen zullen het zaligmakend geloof ontvangen. 'Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods' (Rom. 10:17).

De geestelijke vrucht van dit onderwijs zal gezien worden in de levenswandel van de jonge generatie: 'opdat gijlieden de HEERE, uw God, vrezet te alle dagen' (Joz. 4:24). Er zullen er onder de jongeren zijn die de Heere vol hoogachting zullen liefhebben. Ze zullen gaan bedelen om onderwijs door de Heilige Geest: Leer mij naar Uw wil te hand'len, 'k Zal dan in Uw waarheid wand'len' (Ps. 86:6). Zo gaat het vandaag nog. Als jouw hart door de Heilige Geest wordt vernieuwd, is er naast diep besef van je zonden en schuld vanaf het eerste begin ook een begeerte om de Heere te mogen dienen. Je durft niet te zeggen dat je bekeerd ben. Je moet jezelf zo veroordelen. Je kunt voor God niet bestaan. En toch... begeer je al je gaven en talenten te besteden in Zijn dienst. En toch... gaat je hart naar de Heere uit. Liggen de dingen zo van binnen? Schep moed! Al Gods kinderen kennen dit verlangen dat op de bodem van jouw hart ligt.

Monument aan de IJssel

Gedenken is Gods opdracht. 'Wat zijn deze stenen?' Jaren terug liepen we als gezin in een park bij de IJssel te Gouda. Daar stond een monument, dat herinnerde aan de Tweede Wereldoorlog. Het frappeerde ons hoe één van onze kinderen letterlijk vroeg: 'Wat zijn deze stenen?' Jongeren hebben een ingeschapen drang om vragen te stellen en zelf actief bezig te zijn om nieuwe dingen te ontdekken. Bij het monument te Gilgal ging het om een wisselwerking tussen ouderen en jongeren, tussen opvoeders en kinderen, tussen ambtsdragers en catechisanten. Daarom kan de opdracht uit deze geschiedenis ook betrokken worden op jeugdwerk, dat een ondersteunende,

In dit nummer

4 Huisbezoek, vooral luisteren

6 De oogst is nog niet binnen

20 Belofte of eed van geheimhouding

- 2 Het toekomstperspectief van Sion
- 3 De vijfde bede in het Gebed des Heeren [39]
- 5 Commentaar: Jubail: christelijk getuigenis in Saoedi-Arabië
- 7 Dichterbij Dordt
- 8 De taal der bevinding [31]
- 9 Het diakenambt: een onderschatte roeping?
- 10 Jeugdtribune
- 11 Boeknieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

aanvullende taak heeft ten aanzien van gezin en kerk. Het beoogt niet anders dan middellijkerwijs jongeren in hun situatie in aanraking te brengen met Gods Woord en hen te brengen tot het zoeken van het goede voor Sion.

Wij, jongeren en ouderen, verzondigen het met Israël telkens weer opnieuw. Hoe past het ons om onszelf met belijdenis van zonde en dwaasheid voor God te verootmoedigen. Wij moeten er geheel tussenuit. 'Wat zijn deze stenen?' De geschiedenis uit Jozua 4 tekent ons kinderen en jongeren met een algemene belangstelling voor Gods daden in het verleden. De oprechte bekering gaat altijd gepaard met een levende door de Heilige Geest gewerkte belangstelling. Als de Heere ons uit de geestelijke dood tot het leven roept, geeft dat een hartelijke betrokkenheid op God en Zijn dienst, Zijn Woord, Zijn volk. Dan leven we onze persoonlijke schuld en zonde in tegenover God. Wat worden we dan arm in onszelf. Dan houdt de vraag ons alsmaar bezig: Hoe word ik met God verzoend? Dat geeft een voorheen niet gekende belangstelling voor Gods werk in het zenden van Zijn Zoon naar deze aarde om de schuld van Zijn volk geheel te voldoen. Wat hebben wij die heilige belangstelling in onze tijd toch nodig. Met onze keurige kerkelijkheid, met onze orthodoxe belijdenis als zodanig kunnen wij God niet ontmoeten. Wij moeten tot de Heere bekeerd worden. De wedergeboorte geeft een hartelijke, innerlijke belangstelling.

Ootmoedig smeken

'Wat zijn deze stenen?' Dat is de vraag van de jongeren van morgen, zegt het verband van de tekst. De Heere zal doorgaan met Zijn werk. Gedenken leidt tot bemoeiding. Laat ons gedenken vergezeld moge zijn van een ootmoedig smeken tot de Heere of Hij door Zijn Geest ons veel vragende kinderen en jongeren wil geven: 'Wat zijn deze stenen?' Wat is de betekenis van Gods Woord? Wat zegt dat Woord over mij? Wat vraagt de Heere van mij? Hoe werkte de Heere vroeger en hoe werkt Hij nu? Hoe kom ik aan het zaligmakende geloof? Wat is mijn taak in de wereld van vandaag?

Wie is bekwaam in gezin en kerk, school en vereniging om die vragen te beantwoorden? Onze bekwaamheid is uit God! Hij vervult ook vandaag onverdiend en onweerstaanbaar Zijn belofte: 'Want Ik zal water gieten op de dorstigen, en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten, en Mijn zegen op uw nakomelingen' (Jes. 44:3).

Thomas Watson

Uit: "Het Gebed des Heeren" van Thomas Watson (uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 1999).

De vijfde bede in het Gebed des Heeren [39]

'En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.'

A. De eerste zaak is het woord, gebruikt voor zonde, namelijk: schuld.

Wat hier schulden genoemd worden, worden in Lukas 11:4 zonden genoemd: 'Vergeef ons onze zonden.' Dus, zonde is schuld en elke zondaar is een schuldenaar. Zonde wordt vergeleken met een schuld van tienduizend talenten (Matth. 18:24).

Waarom wordt zonde schuld genoemd?

Omdat die er zoveel op lijkt.

- Een schuld ontstaat als men niet betaalt wat men schuldig is. Wij zijn de Heere nauwgezette gehoorzaamheid verschuldigd en als wij niet nakomen wat wij verplicht zijn, zijn wij schuldig.
- Als iemand weigert te betalen, wordt de schuldenaar gevangen genomen. Zo zijn wij ook door onze zonde schuldig geworden en worden we blootgesteld aan Gods veroordelende vloek. Hoewel Hij een zondaar tijdelijk uitstel verleent, blijft toch de eeuwige dood op hem rusten, als zijn schuld niet vergeven wordt.

In welke opzichten is zonde de ergste schuld?

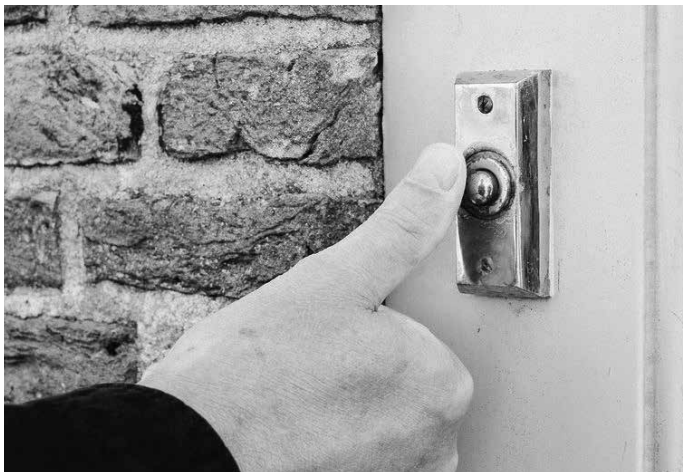
- Omdat wij niets hebben om te betalen. Als wij onze schuld zouden kunnen betalen, waarom zou het dan nog nodig zijn om te bidden: 'Vergeef ons'? Wij kunnen ook niet zeggen: 'Heb maar geduld en ik zal u alles betalen.' Wij kunnen de hoofdsom niet betalen en zelfs de rente niet. Adam heeft ons allen bankroet gemaakt.
- Zonde is de ergste schuld, omdat die begaan is tegen een oneindige Majesteit. Een overtreding tegen een koning is een misdaad van hoogverraad. Dat vergroot de misdaad. Zonde onteert God en is dus een oneindig zware overtreding.
- Zonde is de ergste schuld omdat het een veelvoudige schuld is. Vergeef ons 'onze schulden'. Wij stapelen schuld op schuld. 'Want kwaden, tot zonder getal toe, hebben mij omgeven' (Ps. 40:13).
- Zonde is de ergste schuld omdat die in tweërlei opzicht niet te verontschuldigen is.
  - Men kan deze schuld nooit ontkennen. Als bijvoorbeeld het geld niet in bijzijn van getuigen betaald is, of als de schuldeiser de schuldbekentenis kwijt is, dan kan de schuldenaar zeggen dat hij hem niets schuldig is. Als wij zeggen dat we geen zonde hebben, kan God de schuld aanwijzen. 'Ik zal het (de zondeschuld) ordentelijk voor uw ogen stellen' (Ps. 50:21).
  - Men kan deze schuld niet van zich afschuiven. Andere schulden kunnen vrienden nog voor ons betalen, maar geen mens of engel kan deze schuld voor ons betalen. Zolang wij een ziel hebben waarop de Heere beslag kan leggen, zal Hij Zijn schuldvordering niet laten gaan.
- Zonde is de ergste schuld omdat het de mens, als er niet betaald wordt, naar een ergere gevangenis voert dan enige gevangenis op aarde. De zondaar wordt daar aan ergere ketenen gelegd, ketenen der duisternis, waar hij eeuwig onder de toorn gebonden is.

(wordt vervolgd)

Huisbezoek, vooral luisteren

In de meeste gemeenten komen ze alweer: de ambtsbroeders, belast met de taak van zielenbezoek. Ambtsdragers die wettig van de gemeente verkozen zijn en gezamenlijk (al dan niet onder leiding van een predikant) moeten 'waken voor uw zielen'. Het behaagt de Heere om dat waken te laten plaatsvinden in uw eigen huis, namens de Koning van de Kerk. Eén trefwoord rondom huisbezoek willen we onderstrepen: luisteren.

ds. B. Labee,
Veenendaal

Vanavond komen ze.

Luisteren naar de gemeenteleden

Wellicht komen ze met een bevend hart bij u binnen. Ze hebben eerst de binnenkamer gezocht en misschien voor het eerst of opnieuw het gewicht van deze taak gevoeld. En daarbij die binnenprater die fluisterde: wie ben je zelf? Maar gehoorzaam aan hun roeping nemen ze één van de middelen ter hand, waardoor de Heere Zijn gemeente wil verzorgen. Uiteindelijk om te horen hoe het gesteld is met de vrucht op de bediening van het Woord en de sacramenten. Om te proeven of het beslag van dat Woord in leer en leven merkbaar is. Of er geestelijk leven gewerkt is. Of om te vernemen over oefeningen in het allerheiligst geloof.

Om dat te kunnen horen moet een ambtsdrager vooral kunnen *luisteren*. Het lijkt mij de belangrijkste en tegelijk de moeilijkste vaardigheid. Maar daarmee begint

het. Wie niet weet te luisteren, komt met een boodschap die waarschijnlijk langs het bezochte gemeentelid, echtpaar of gezin heengaat. Juist in de huizen moet een boodschap worden gebracht die aansluit bij de omstandigheid van deze en die, van dat schaap van de kudde.

Daarbij is de *luisterhouding* ook van groot belang. In de profetieën van Ezechiël klinkt de ernstige waarschuwing tot de kwade herders van het volk: 'De zwakken sterkt gij niet, en het kranke heelt gij niet, en het gebroekene verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weder, en het verlorene zoekt gij niet; maar gij heerst over hen met strengheid en met hardigheid' (Ezech.34:4). Zoals een goede arts invoelend probeert te luisteren en een onderzoek instelt voordat het recept wordt uitgeschreven, zo moeten ambtsdragers handelen. Niet om te heersen, maar om te dienen. Niet met strengheid en hardigheid,

maar met bewogenheid en hartelijkheid. Mogen we oproepen tot die *luisterhouding*? Laten we niet menen en zeker niet laten merken de bezochte gemeenteleden bij voorbaat te kennen. Luisteren, om werkelijk de (on)geestelijke omstandigheid te peilen, door rookgordijnen heen te zien en te doen wat de Heere van ons vraagt in het omgaan met zielen.

Luisteren naar de ambtsdragers

Al ligt het accent op het bovenstaande (en het onderstaande), toch een enkele regel richting hen die bezocht worden. Huisbezoek is hoog bezoek. De bezoekbroeders hebben de Goddelijke opdracht om de kudde te weiden. De spits van het bezoek ligt dan ook bij het zielenonderzoek. Daarheen moeten de ambtsdragers het gesprek sturen.

Bedelend om licht van Boven gaan ze ook onderwijs geven. Laat niemand hun gezag, ontvangen van de Koning der Kerk Zelf, miskennen. Zouden we niet moeten vrezen voor het woord van de grote Ambtsdrager? Hij sprak: 'Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Dengene Die Mij gezonden heeft' (Luk.19:16).

Luisteren naar de Heilige Schrift

Een ouderling heeft eens beloofd schuldig te zijn 'Gods Woord naarstig te doorzoeken'. Op huisbezoek mag - samen met degenen die bezocht worden - uit dat Woord worden geput. Vanuit dat Woord alleen kan het 'zwakke' gesterkt worden, het 'kranke' geheeld, het 'gebroekene' verbonden en het 'weggedrevene' teruggebracht. En niet in de laatste plaats is er zoveel onderwijs voor het 'verlorene'. Kanttekening 6 schrijft: het 'vergaande, verloren gaande, dat is, dat verbijssterd, verdwaald en in gevaar is van te vergaan'.

Wat een kracht ligt er in dat onfeilbare Woord als het door kleine mensjes, bekleed met een ambt, mag worden neergelegd in de huizen. Als Gods Geest Zich daaraan wil verbinden, zal het huisbezoek niet ongezegend blijven.

Ten slotte is er wijsheid nodig om een afsluitende Schriftlezing te kiezen en samen te luisteren naar Gods Woord. Laat het Woord het laatste woord hebben. Dat beschreven Woord, waarin de grote Herder der schapen, Jezus Christus, getekend wordt. Hij ontferme Zich over de schapen, waarover ambtsdragers gesteld zijn en geve ook in het nieuwe seizoen 'vruchtbare' huisbezoeken.

Jubail: christelijk getuigenis in Saoedi-Arabië

In Jubail, een kuststad van Saoedi-Arabië aan de Perzische Golf, werd enkele decennia geleden de ruïne van een kerk ontdekt uit de 4e eeuw na Christus. De kerk is blijven bestaan tot zeker veertig jaar na de dood van Mohammed.

ds. G. Clements,
Gouda

Deze vondst werd door de Saoedische overheid lange tijd verzwegen, maar is recent naar buiten gekomen. De geheimhouding is tekenend voor het verzet tegen het christelijk geloof. Volgens de moslims zou Mohammed gezegd hebben dat er 'op het Arabisch schiereiland geen plaats is voor twee godsdiensten'. Wat heeft deze opstelling ons te zeggen en wat moet onze houding zijn?

Vroegste zendingsgebied

Laten we in de eerste plaats opmerken dat de eerste zendingsgebieden van de christelijke kerk in de Arabische wereld te vinden zijn. Het Evangelie verspreidde zich snel in de eerste eeuwen van onze jaartelling over Azië en Afrika. Daar liggen de grote christelijke centra zoals Antiochië (Syrië) en Alexandrië (Egypte) en in de vierde eeuw kwam daar Constantinopel (Turkije) bij. Wij herinneren ons deze steden vanwege de concilies en confessies. De geschiedenis van de islam begint pas enkele eeuwen later, in de zevende eeuw. De succesvolle verovering door de moslimlegers van het Midden-Oosten is te verklaren door de versplintering van de christelijke kerk in de vierde en vijfde eeuw. Interne conflicten liepen hoog op over de vraag of Christus de Zoon van God is. Weliswaar hebben de concilies van Éfeze (431) en Chalcedon (451) hierop een Bijbels antwoord gegeven. Maar treurig genoeg waren deze leerbeslissingen niet voor iedereen aanvaardbaar. De innerlijke verzwakking van de christelijke gemeenschap

Jubail

opende de mogelijkheid voor de moslims zo maar over deze landen heen te walsen.

Christenen onder moslimoverheersing

De gevolgen van deze overwinningen door de moslimlegers waren ingrijpend. Christenen ontvingen een tweederangs positie, de 'dhimmi status'. Zij mochten hun religie blijven uitoefenen, maar toegang tot overheidsfuncties werd hun ontnomen en zij moesten meer belasting betalen dan de moslim-medeburgers. Toch is het christelijk getuigenis door de eeuwen heen in de Arabische landen gebleven. Het kerkje in Jubail is daar een treffend bewijs van! Pas in de laatste eeuw zien we een verdere neergang van het christelijk aandeel van de bevolking. Men schat dat sinds het midden van de 20^e

eeuw drie miljoen christenen zijn geëmigreed naar vanouds christelijke landen in het Westen. De belangrijkste reden is de toegenomen weerstand van de islam tegen het christelijk geloof. Dit verzet vindt uiteraard zijn oorsprong in de Koran zelf, maar wordt aangewakkerd door het beleid van de meeste Arabische overheden. In de schoolboeken wordt bewust gezwegen over de christelijke periode van de eerste zes eeuwen. Zelfs in een gematigd land als Jordanië wordt de christelijke presentie niet gezien als inheems, maar als een gevolg van westerse kolonisatie. Christenen worden ten onrechte niet als oorspronkelijke bewoners gezien, maar veeleer als ongewenste gasten.

De roeping van de kerk

Hoe moet onze houding ten opzichte van de moslims zijn? Het kerkje in Jubail wijst ons de weg. Bij alle gevaar is men trouw gebleven aan het christelijk getuigenis, zolang de mogelijkheid geboden werd. Trouw zijn aan de roeping is in lijn met onze vaders in de zeventiende eeuw. Zij kregen te maken met de moslims in Indië en aan de grenzen van Europa. De roomse overheden kozen sinds de kruistochten voor geweld. Gisbertus Voetius (†1676) keurde het gebruik van geweld tegen de Turken af. Hij wilde slechts door gesprek de moslim genezen van het ongelooft. Voetius benadrukte dat het gesprek alleen vruchtbaar kan zijn, als de christenen waardig zouden wandelen. Volgens hem leefden sommige christenen Turkser dan de Turken. Grondige kennis van de Arabische taal en de Koran was nodig. Hij voegde de daad bij het woord en bevorderde de islamstudie aan verschillende theologische academies. Onze vaders waren overigens somber gestemd over de uitkomsten van dit gesprek. Voor Voetius was de islam een antichristelijke godsdienst. In zijn disputatie "De Muhamedismo" noemde hij de islam de totale apostasie of afval van God. Simon Oomius (†1706) schreef: 'Wech met dese ongehoorde leere! Die den Sone niet en heeft, heeft oock den Vader niet'. Toch bleven zij aandringen op het getuigend gesprek met het oog op hun bekeering. Vandaag woont de moslim naast ons in de straat. Wij zijn geroepen het onderscheid tussen Mohammed en Christus aan hen duidelijk te maken. Pascal drukte het onderscheid zo uit: Mohammed wilde overwinnen, Jezus Christus begeerde te verliezen. 'Doch de Heere richte (hun en onze) harten tot de liefde Gods, en tot de lijdzaamheid van Christus' (2 Thess. 3:5).

De oogst is nog niet binnen

Er zouden jongeren uit Genemuiden komen, zoals elk jaar. Ze zouden tienduizend folders verspreiden, zoals al zo vaak was gebeurd. Waar doen we het allemaal voor?

Maaltijdproject

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

Evangelist S. de Visser kon die moedeloze gedachte maar niet van zich afschudden. Toen hoorde hij buiten een stem. Twee jongens stonden stil voor het inloophuis en één van hen las hardop voor uit de Bijbel die opengeslagen voor het raam lag: 'Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn.'

Toen liepen ze door. Een bemoedigde evangelist bleef achter. 'Niet door een preek, maar door een jongen van de straat, die de Bijbel misschien helemaal niet kende. Dan ervaar je dat de Heere van je afweet. Andere schapen, en Hij brengt ze toe; wij niet. Ik kwam die dag heel anders thuis dan ik was weggegaan'. Vrijdagavond 12 oktober staat de evangelisatiepost in de Friese hoofdstad stil bij een mijlpaal: vorig jaar augustus bestond ze 40 jaar. Nu wordt in de Grote Kerk een jubileumboek gepresenteerd.

Vluchtheuvel

Er was niets toen evangelist Joh. A. Segers in augustus 1977 met zijn gezin naar Leeuwarden kwam. Op 6 mei was hij benoemd, op

10 juni koos het deputaatschap Leeuwarden als standplaats. Contacten moesten er vanaf de grond worden opgebouwd. Zeventig, tachtig keer kreeg Segers 'nee' te horen toen hij op zoek was naar een plaats waar hij samenkomsten zou kunnen houden. Het duurde tot Eerste Kerstdag voordat de eerste bijeenkomst plaatshad. In De Vluchtheuvel, een gebouwtje van een speeltuinvereniging, schreef in De Saambinder: 'U kunt zich ongetwijfeld voorstellen dat na de ondervonden teleurstellingen en verdrietelijkheden de naam van het gebouw mij trof.'

Van 1981 tot 2003 werden de samenkomsten gehouden in de kerk van de Zevendagsadventisten. Na Segers werkten de evangelisten G. Baan (1991-1998) en G. van de Breevaart (1998-2005) in Leeuwarden. C.B. Mijnders was in de jaren 1998-2007 diaken. Het huidige gebouw aan Achter de Hoven werd op 2 november 2003 in gebruik genomen.

Over de drempel

Evangelist De Visser werkt sinds februari 2005 in Leeuwarden. Er werd een inloophuis opgezet, een maaltijdproject, Bijbelstudies, haak- en breimorgens, een bakclub voor kinderen en op zondag een Bijbeluurtje voor mensen voor wie de drempel naar de samenkomsten te hoog blijkt. 'Juist door die activiteiten krijgen we contacten en kunnen we eenvoudig iets van de boodschap doorgeven'.

De maaltijd trekt ongeveer 55 gasten. 'Daarom hebben we hen in twee groepen verdeeld. Je ziet soms dat de mensen echt met belangstelling luisteren. Het is ook gebeurd dat een man vele jaren liet blijken dat hij voor het eten kwam en niets van het Woord moest hebben. Onlangs las hij echter voor het eerst een Bijbeltekst voor'.

Woorden bleven haken

Toen De Visser sprak tijdens een landelijke

evangelisatiedag, had hij A. Bel, de schrijver van het jubileumboek, onder zijn gehoor. Die pakte opeens zijn pen en noteerde wat De Visser zei: 'De oogst is nog niet binnen'. Dat moest de titel van het boek worden. De oogst is nog niet binnen, en daarom is er werk, binnen en buiten de kerk.

'De rijkste ervaring is dat we mogen zien dat de Heere met Zijn Woord iets doet', zegt De Visser. 'Mensen komen soms terug op een toespraak die je jaren geleden hebt gehouden. De woorden van toen zijn blijven haken, zonder dat ik het wist.'

's Zondagsmorgens komen er ruim zestig mensen naar de samenkomst. 'Sommigen zijn in onze gemeenten opgegroeid, anderen zijn in andere kerken teleurgesteld geraakt. Er zijn er ook die geen christelijke achtergrond hebben. Een Joodse bezoeker kwam tot de erkenning dat Christus de verwachte Messias is.'

Zo is het zaad gestrooid, ruim 40 jaar. Niet zonder vrucht.

De nieuwe Bijbelkraam.

RUBRIEK **DICHTERBIJ DORDT** [36]

Een biddend slot

Uit het Besluit van de DL: 'De Zone Gods, Jezus Christus, Die ter rechterhand Zijns Vaders zittende, de mensen gaven geeft, heilige ons in de waarheid; brenge diegenen die verdwaald zijn tot de waarheid; stoppe de lasteraars van de gezonde leer hun monden; en begiftige de getrouwe dienaars Zijns Woords met de Geest der wijsheid en des onderscheid, opdat al hun redenen mogen gedijen ter ere Gods en tot stichting der toehoorders. Amen.'

met Zijn Kerk toe. Met deze levende Zaligmaker eindigt Dordt ook. Hoe kan het ook anders? Want Hij is een eeuwige Koning, Die zonder onderdanen niet zijn kan (NGB 27). Hij alleen is onze Hoop! Daarom worden de dienaren des Woords gezonden. Zo begon men immers in I, 3: 'God zendt goedertierenlijk verkondigers van deze zeer blijde boodschap'. Daarom is het ambt en de inhoud van de prediking ook zo van belang.

Dat was de oorzaak waarom de predikanten zojuist als laatste vermaand zijn. Nu loopt het lied van Dordt uit op de wens en bede: dat de Verhoogde Zaligmaker 'de getrouwe dienaars Zijns Woords zal begiftigen met de Geest der wijsheid en des onderscheid'. Met het doel: dat al wat zij spreken, bij welke

We zijn bij het einde van dit nawoord, waarmee de Dordtse Leerregels worden besloten. Vandaar de titel boven dit nawoord: het Besluit. Dit Besluit hoort inhoudelijk terdege bij ons derde belijdenisgeschrift, ook al is het onbekend. Opvallend hoe men eindigt: met de verheerlijkte Middelaar op de troon. Weet je nog hoe men in het voorwoord begon? Met de troostrijke belofte van de opgestane Zaligmaker: 'en zie Ik ben met ulieden al de dagen...' (Matth. 28:20). Hij zegt Zijn blijvende genadige tegenwoordigheid

400 JAAR - SYNODE VAN DORDRECHT

gelegenheid dan ook - onder Gods onmisbare zegen - zal dienen tot Gods eer en tot stichting van de mensen die het Woord horen. Dat zijn dus de genadegaven die alleen maar uit Christus vloeien: persoonlijk levendmakend en oefenend, maar ook ambtelijk getrouw en bekwaammakend. De ten hemel gevaren 'Zone Gods, Jezus Christus, geeft de mensen gaven'. Dit feit is de bron van al deze gaven. Precies zoals Psalm 68 vers 19 hierover zingt: 'Gij zijt opgevaren in de hoogte... Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen...'. De dienaren van het Woord zelf zijn trouwens volgens Éfeze 4: 8-12 ook geschenken van de ten hemel gevaren Immanuël.

Tussen deze kernzin, waarbij we het begin en het einde hebben samengenomen, staan nog meer biddende wensen, die alleen maar vervuld kunnen worden uit Gods genadetron, waarin het Lam verheerlijkt is. Lees maar:

- Dat de kerk geheiligd zal worden in de waarheid. In Johannes 17: 17-20 bidt de Hoge priester van het Nieuwe Verbond al hiervoor tot Zijn Vader: 'Heilig ze in Uw waarheid; Uw woord is de waarheid... en Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid.'
- Dat de afgedwaalden zullen mogen terugkeren tot deze waarheid; steeds hun behoud zoekend.
- Dat de lasteraars, over wie we het nodige hebben gehoord, zullen verstommen.

Eigenlijk wordt biddend afgesloten voor de verschillende doelgroepen die in het nawoord aan de orde geweest zijn. Zij worden tenslotte biddend voor de Heere neergelegd. Een kenmerkend 'Besluit'!

v. A.

De taal der bevinding [31]

Zoen- en zoutverbond

In Terwolde werd in 1827 de latere predikant Elias Fransen geboren. Als kind reeds kende hij overtuigingen van zonde en schuld. Toen hij 23 jaar was, trok de Heere met hem door.

ds. J. Schipper,
Scherpenzeel

Op aandrang van vrienden oefende Fransen op boerderijen in de omgeving. In 1870 begeerde de vrije Gereformeerde Gemeente onder het kruis te Kampen hem als opvolger van de in dat jaar overleden kruisdominee Dirk Hoksbergen. Door twee ouderlingen werd Fransen in 1871 te Kampen bevestigd als predikant.

In de Klumpieskarke aan de Burgwal brak toen een gezegende tijd aan. In die jaren verschenen ook zijn belangrijkste bundels met preken, waardoor Fransen bekendheid kreeg in ons land. In de omgeving van Sliedrecht en Giessendam zou men zijn boek "Messias' heerlijkheid" zelfs huis aan huis verspreid hebben. Het lezen van dit boek was voor C.J.M. Hasselman-Sieben in Harvey (Amerika) in 1880 aanleiding om met ds. Fransen te gaan corresponderen.

Aanspraak en raad

Zo is van deze juffrouw Sieben de bundel "Verzameling van enige brieven" ontstaan. Daarin is een aantal brieven te lezen die zij in de loop der jaren geschreven heeft aan

ds. Fransen, die na Kampen en Lisse in de laatste periode van zijn werkzame leven de gemeente van Barneveld nog met zegen gediend heeft. Van Catharina Sieben is ook een levensbeschrijving verschenen, getiteld "Aanspraak en raad" (van een moeder aan haar kinderen en pleegkinderen en de weg van haar bekering tot God). Van dat boekje is inmiddels al de dertiende druk verschenen.

Ze beschrijft daarin haar bekering en heeft het dan over een zoen- en zoutverbond: 'Ik zag de zaligmakende genade Gods in het Raadsbesluit en Godsplan van vóór de nooit begonnen eeuwigheid en in de volheid des tijds en in den tijd der minne, alles in zijne orde, onuitsprekelijk heerlijk, alles vol en goed. Mijn ziele werd als in de armen der eeuwige liefde opgenomen, en ik heb uitgeroepen: O, eeuwige liefde des Vaders, o, eeuwige liefde des Zoons, o, eeuwige liefde des Heiligen Geestes! Christus, de God-mensch, werd nu het heilig aanbeddelijke Middel, maar de eeuwige liefde de oorzaak der zaligheid. Ik zag mijzelf als een reine maagd voor

God staan, alsof ik nooit geen zonden gedaan had en mijn ziele lag in een zoen- en zoutverbond. Meer wil ik er liefst niet van zeggen, want ik vreeze, daar ik een mensch ben van onreine lippen.'

Duurzaamheid

Wat wordt bedoeld met 'zoen- en zoutverbond'? Allereerst: het woord *zoenverbond* komt in de Bijbel niet voor. Wel het woord *zoutverbond*. Het eerste woord spreekt over verzoening en het tweede over duurzaamheid. In wezen gaat het natuurlijk over het genadeverbond. Het *zoutverbond* komen we tegen in Numeri 18:19 en in 2 Kronieken 13:5. Verder wordt er in Leviticus 2:13 gesproken over 'het zout van het verbond uws Gods'. De volledige tekst luidt: 'En alle offerande uws spijsoffers zult gij met zout zouten, en het zout van het verbond uws Gods van uw spijsoffer niet laten afblijven; met al uw offerande zult gij zout offeren.'

Een ieder weet dat gezouten vlees niet gemakkelijk bederft. Zo schrijft Dächsel bij deze tekst: 'Het zout weert het bederf van de spijzen, het bezit een louterende kracht en maakt smakelijk'. De Heere heeft, om zo te spreken, met Israël zout gegeten, zoals ook werkelijk bij de oprichting van een verbond een maaltijd gehouden werd. Het zout is derhalve een zinnebeeld van de eeuwige duurzaamheid van de zijde van God en van onverbreekbare trouw van de zijde van het volk.

In Israël werden dus de offeranden met zout bestrooid. Zout conserveert; zout is symbool van het blijvende. In de schaduwen der wet werd dus ook de onvergankelijkheid van het grote Offer uit het genadeverbond afgebeeld. Met een zoutverbond wordt betuigd dat het bloed en de Geest van Jezus Christus reinigt van alle zonden en dat het overzet in Zijn onvergankelijk Koninkrijk.

Met zout besprengd

Het was niet de bedoeling van mejuffrouw Sieben haar levensbeschrijving "Aanspraak en raad" in druk te laten verschijnen. Maar de uitgever schrijft: 'Op verzoek werd tot uitgave overgegaan, omdat naar de mening van velen de met zout besprengde woorden van deze godzalige vrouw voor velen onder de zegen des Heeren nog van dienst kunnen wezen op de reis naar de eeuwigheid'.

Het diakenambt: een onderschatte roeping?

Elke zondag zien we onze diakenen in de kerk bezig met collecteren. Ze halen geld op voor de armen, zeggen we dan. Doordeweeks tellen ze het geld en brengen het naar de bank. En als er iemand is die armlastig is, helpen ze zo iemand. En dat is waar. Maar het is veel meer!

ds. C. van Ruitenburg
(deputaatschap
Bijzondere Noden/
DMZ)

Onderschat het diakenambt echter niet. Het formulier om ouderlingen en diakenen te bevestigen, spreekt bijvoorbeeld over 'een tot die dienst verkoren zijn'. Het is dus een verkoren zijn. Diakenen zijn van Godswegen geroepen. Dat is nogal wat. De hoge en verheven God en Majesteit, Die nietige mensjes roept en verkiest in Zijn Koninkrijk en een taak op hun smalle schouders legt. Wat groot als daar door onze diakenen elke dag iets van beleefd en ingeleefd mag worden. Dat het niet een zelf gekozen weg is, maar een van Godswegen geroepen zijn, waarbij de Heere Zelf de taak op de schouders gelegd heeft. Voelt u iets van het gewicht? Dat we het maar niet zullen onderschatten. Diakenen zullen dan ook in alle getrouwheid hun werk moeten verrichten. Wat een verantwoordelijke taak!

In navolging van Christus

Wat is hun taak dan? Ook daarin is het formulier duidelijk: 'in alle getrouwheid en naarstigheid de aalmoezen en goederen, die den armen gegeven worden,

verzamelen en bewaren [...] maar ook, met troostelijke redenen uit het Woord Gods, aan de armen en ellendigen hulp bewijzen'. Met andere woorden: dienen! Zoals ook Christus gediend heeft. In Lukas 22:25 en 26 heeft Christus het tegen Zijn discipelen gezegd: 'de koningen der volken heersen over hen; en die macht over hen hebben, worden weldadige heren genaamd. Doch gij niet alzo; maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste en die voorganger is, als één die dient'. Met andere woorden: de meeste is die de heilige kunst verstaat om de minste te zijn. In navolging van Christus, want ook Hij was in het midden van de Zijnen als Eén Die diende. 'Gelijk de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen' (Matth. 20:28). Hij was tevoren bekleed met heerlijkheid Die Hij bij Zijn Vader had. Maar Hij heeft Zich ontdaan van Zijn heerlijke staat. 'Zichzelf vernietigd, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbende. Gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises' (Fil. 2:7 en 8).

Zo moeten ook diakenen die weg gaan. Dienen. De minste zijn. Hem dagelijks navolgen. Hoe dat kan? Alleen door waarachtige bekering. Alleen als we zelf van onze tronen worden afgetrokken. Als we geen aanbidders meer zijn van onszelf en leren walgen van onszelf. Als we het afleren van onszelf te verwachten. We moeten dienen in navolging van Christus. We moeten twintig stappen terug leren doen voor een ander.

Dienen met gevouwen handen

Nee, dat zijn geen gemakkelijke wegen voor een hoogmoedig mens in zichzelf. Dat zijn wegen waar we onszelf weg moeten wegcijferen. Het zijn wegen waar voetstappen gedrukt moeten worden, achter de Borg aan. Maar als ze met een oog des geloofs mogen zien op de overste Leidsman, Die het kruis gedragen heeft, dán kan het! Alleen dan is er ook zegen te verwachten. Dan is er oog voor onze medemens ver weg en dichtbij.

Dan gaat u naar mensen kijken als naar zielen op weg en reis naar die ontzaglijke eeuwigheid. Echte diakenen mogen daarom met gevouwen handen boven het Woord hun taak verrichten. Geld geven aan de armen met daarbij het Woord als een troostrijk Woord. Dan wordt de minste zijn geen grote opgave meer. Dan stroomt ons hart én dat van onze naasten over van dankbaarheid, zoals het staat in 2 Korinthe 9:12: 'Want de bediening van deze dienst vervult niet alleen het gebrek der heiligen, maar is ook overvloedig door vele dankzeggingen tot God'. Zo komt de Heere Zelf aan Zijn eer in het diaconaat. En laten we bij al dat werk maar bedenken dat we diep afhankelijk zijn van de zegen van de Heere. ✚

Landelijke diakendag

"Het diakenambt: een onderschatte roeping?" Dat is het thema van de eerste landelijke diakendag (18 januari 2019), die wordt georganiseerd door de deputaatschappen DMZ en BN, samen met andere deputaatschappen van de Gereformeerde Gemeenten. Deze dag biedt een verrijkende lezing, workshops en onderlinge ontmoeting gedurende de maaltijd. Bent u diaken of ouderling? Zet dan deze datum alvast in uw agenda! Meer informatie volgt t.z.t. in De Saambinder en op de websites van de organiserende deputaatschappen.

Handhaven

P.C. Beeke, Middelburg

Je ziet ze overal lopen, in de stad en de dorpen. Mannen en vrouwen in het blauw op straat. De mensen van de HANDHAVING.

Ze zorgen voor rust en veiligheid in de buurt. Dat iedereen zich netjes aan de regels houdt. 'Wilt u verderop parkeren, meneer.' 'Even afstappen, fietsen doen we niet in de winkelstraat.' 'Boze buurman?' 'Probeer zelf ook vriendelijk te zijn.'

Op het legeruniform staat: 'Je maintiendrai'. De wapenspreuk van Willem van Oranje. 'Ik zal handhaven.' Wat handhaven? De eer van het land; het geloof en de wet van God en de Koning. 'De koning van Hispanje heb ik altijd geëerd'. De soldaat in uniform zegt eigenlijk: Ik blijf trouw aan

mijn vaderland door dik en dun. Ik verdedig de vrijheid, desnoods met vechten. Ik zal handhaven!

Handhaven. Dat beloofden je ouders elkaar toen ze trouwden. En bij jouw doop. Om Gods Woord hoog te houden in het gezin en de kinderen daarin te onderwijzen. Om samen Zijn wetten te houden met Gods hulp. Wie geloofsbelijdenis doet in de kerk zegt het ook: Ik onderwerp mij aan Gods Woord, mijn leven lang. Als ambtsdragers mij aanspreken, zal ik gehoorzamen.

Er zijn mensen die handhaven lastig vinden. Ze kunnen of willen niet buigen. Ze handhaven liever zichzelf. Zelfs... tegenover God. 'Ik ga over mijn eigen leven. De kerk? Nee, ik blijf mezelf'. Ze bedoelen eigenlijk: ik blijf eigen baas. Vriend, ver-

gis je niet. Denk je echt jezelf te kunnen handhaven tegen God?

Gods kinderen kunnen Zijn Woord niet handhaven in eigen kracht. Eén is er maar Die altijd Woord houdt. 't Is maar goed dat Hij Zijn besluit handhaaft en hen vasthoudt. HEERE is Zijn Naam. Dat betekent: Ik ben Die Ik ben, Ik doe wat Ik zeg. Zelfs als Petrus Hem verloochent en valt... IK ZAL HANDHAVEN.

vervolgverhaal

39

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

'Luister, vriend Juriga', zegt Liska op een dag. 'Sinds die keer dat die jongen van jou me vroeg of vader Malina het recht had om mijn zonden te vergeven, heb ik niet anders gedaan dan na te denken over die vraag.'

Het bestaat niet, zegt Liska, dat een priester voor ons kan staan in de plaats van God. 'Daar ben ik in m'n hart van overtuigd. Al ben ik maar een eenvoudige houthakker, een priester, ook die vriendelijke vader Malina, is een mens en geen God! Ik weet ook heel goed dat mijn zonden niet vergeven zijn en dat ik niet met God verzoend ben. Ik kan dat mijzelf wel wijsmaken. maar mijn hart zegt: Nee! Juriga, wat heeft het eigenlijk nog voor zin dat ik ga biechten?' 'Misschien dat we in het Boek ontdekken wat de zuivere waarheid is,' zegt zijn oude

vriend. 'Toen Lesina gisteren las over de geraakte, werd ik zomaar stillletjes jaloers op die man. Ik zou ook gedragen willen worden naar Jezus om vergeving van zonden te ontvangen. Liska. Ik zou wel naar het einde van de wereld willen lopen om Hém te vinden.'

Zonder nog een woord te zeggen. gaan de beide houthakkers het bospad af naar hun hut. Liska is er het eerst. 'Juriga', zegt hij - en er zijn tranen in zijn stem - 'Palko heeft gevonden waar wij nu naar zoeken. En in het Boek staat: 'Zoekt

en gij zult vinden'. Jij wilt wel naar het einde van de wereld gaan om Hem te vinden. Ik wil wel twee keer zo ver lopen.' Hij duwt de deur van zijn hut open. 'Tot morgen, Juriga.'

Op een dag vraagt Palko, nadat Lesina weer een hoofdstuk gelezen heeft: 'Grootvader, de hoek waar ik slaap, mag ik dat mijn eigen huis noemen?' 'Natuurlijk', antwoordt een verbaasde Juriga. 'Je mag het wat mij betreft ook je paleis noemen.' 'Dank u, grootvader.'

Boekennieuws

"Uw God is mijn God", ds. P. Melis; uitg. kerkenraad Gereformeerde Gemeente te Ermelo; 200 pag.; € 14,95.

Uw God is mijn God

Velen hebben al geschreven over het Bijbelboek Ruth. Terecht stelt ds. A. Schot, die dit boek voorzag van een Voorwoord, of een nieuwe serie Bijbellezingen over Ruth nog wel iets toevoegt. Met hem kunnen we daar bevestigend op antwoorden. In twaalf Bijbellezingen verklaart ds. P. Melis het Bijbelboek Ruth op zijn geheel eigen wijze, samen te vatten in de kernwoorden: Schriftuurlijk/bevindelijk, gunnend en eenvoudig.

Tekst voor tekst wordt verklaard, waarbij de geestelijke lessen uit de tekst worden opgediept. Duidelijk wordt de weg beschreven die de Heere met Zijn volk gaat. Vooral de beschrijving en verklaring van de ontmoeting van Boaz met Ruth is zeer onderwijzend en troostvol. 'Boaz laat hier horen wat hij van Ruth weet en zo laat God in Zijn huis horen wat Hij van die arme tobbers weet, wat Hij van die uitzierende mensen afweet, dat Hij alles van hen afweet' (blz. 81/82). Het ontbreekt de preken ook niet aan eerlijke vermaningen, zoals bij het vertrek naar Moab om onder de oordelen uit te komen. 'Hoe vaak is het in ons leven ook niet zo dat we proberen het oordeel van God te ontlopen. Als we dat doen, dan zullen we ervaren dat de Heere meer pijlen op Zijn boog heeft in het oordeel dat we zelf over ons gehaald hebben vanwege de zonden en ongerechtigheden' (blz. 17).

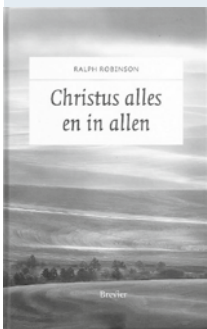
De preken zijn gunnend. Op liefdevolle wijze wordt beschreven hoe goed het is om als een Naomi en een Ruth de Heere te mogen

dienen, maar vooral hoe de Heere in liefde voor Zijn kinderen zorgt in soms onbegrepen wegen, wat zo helder naar voren komt in de preek over de terugkeer van Naomi naar Bethlehem.

Ds. Melis had ook de gave om in eenvoudige en duidelijke taal te spreken. De Bijbellezingen zijn begrijpelijk, omdat hij op een eerbiedige wijze hedendaagse taal gebruikt. Soms wordt de klacht gehoord dat preken moeilijk te begrijpen zijn. Dat kan van deze preken niet gezegd worden. Als we in eenvoudige taal willen horen hoe de Heere een zondaar opzoekt en in welke weg de zondaar tot de meerdere Boaz wordt geleid, lees en herlees dan deze Bijbellezingen!

De Bijbellezingen zijn uitgesproken in de gemeente van Ermelo. Ds. Melis is niet meer onder ons, maar hij mag nog als een Elisa spreken nadat hij gestorven is.

ds. J.B. Huisman, Ermelo

"Christus alles en in allen", Ralph Robinson; uitg. Brevier, Kampen; 224 pag.; € 19,95.

Christus alles en in allen

Een verrassend leerzaam boek, zo wil ik "Christus alles in allen" wel noemen. Het boek is geschreven door de Engelse predikant Ralph Robinson (1614-1655), een dienaar die een diepe begeerte had om zondaren te onderwijzen en te troosten in de kennis van Christus. In dit boek worden enkele Bijbelteksten over Christus verklaard en aan het hart gelegd. Zo gaat het over Christus als een verberging, Christus, het licht der wereld, Christus, de grote Herder, Christus als een regen, Christus, de geopende fontein, Christus, de weg.

De eerste verhandeling gaat over "Christus, alles en in allen" (n.a.v. Kol. 3:11b). Op eenvoudige en indringende wijze wordt de Zaligmaker uitgestald. 'Hij vervult de plaats van alles wat ons ontbreekt'. En: 'Indien Christus alles in allen is, dan is alles zonder Christus niets'. Indringend wordt de mens die buiten Christus is, voorgesteld dat hij zo arm is: 'Alles wat zij hebben is ijdelheid'. Kinderen Gods worden bemoedigd: 'Stel u tevreden met Christus bij het gemis van alle andere dingen! Tja, het moet er in ons leven maar op aankomen!

Bijzonder leerzaam vind ik de preken over "Christus, een verberging" (n.a.v. Jes. 32:2. 'De verdiensten van Christus zijn een schuilplaats'. Door het storten van Zijn bloed heeft Christus alles verdiend wat Gods kinderen nodig hebben om getroost te leven en te ster-

ven. Zo schrijft hij over de voorbidding van de verhoogde Zaligmaker: 'Een gelovige verbergt zich in de voorbede van Christus'. Diepe, rijke en vertroostende gedachten! Het boek "Christus alles en in allen" is zonder meer een aanwinst voor de (gezins) boekenkast. Natuurlijk niet om het boek daarin te laten staan, maar om de rijke inhoud ervan te lezen en te overdenken. Terecht stond er in het oorspronkelijke Woord vooraf (in de eerste Engelse uitgave): 'Laat dit boek niet tevergeefs ontvangen worden, dat u nu door een goede hand toegereikt wordt. Dit veld is vol van evangelische schatten, gegraven uit de mijnen van de Heilige Schrift om u te verrijken in de kennis van Christus: en welke kennis is zo noodzakelijk, heerlijk en profijtelijk? Hieruit spruit alles, dat tot het leven en de Godzaligheid behoort'.

ds. W.A. Zondag, Woerden

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Aalburg,
ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;
Te Den Haag-Scheveningen,
ds. H. Brons te Vlaardingen;
Te Groningen,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
Te Kapelle-Biezelinge,
ds. A.T. Vergunst te Waupun (Wisconsin, VS);
Te Leerdam,
ds. G.J.N. Moens te Lisse;
Te Oostkapelle,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Te Oudemirdum,
ds. G. van Manen te Elspeet;
Te Picture Butte (Alberta, Canada),
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
Te Stolwijk,
ds. A. Schot te Nunspeet.

Bedankt:

Voor Nieuw-Beijerland,
ds. B.J. van Boven te Wekerom;
Voor Ridderkerk,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
Voor Vlissingen,
ds. A.T. Vergunst te Waupun (Wisconsin, VS).

UITZENDING ALINE VAN DE MAAT VOOR ZGG

Uitzending vanuit de Gereformeerde Gemeente te Amersfoort naar Ecuador van Aline van de Maat als begeleidster kinderen jeugdwerk voor ZGG op dinsdag 16 oktober. Ds. W. Visscher hoopt in deze dienst, die gehouden wordt in de Elimkerk, voor te gaan. De uitzending wordt verricht door ds. G.W.S. Mulder, voorzitter van ZGG. Aanvang 19.00 uur. Na de dienst is er gelegenheid om afscheid te nemen van haar.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG 7 SEPTEMBER 2018 TE VLISSINGEN

Ds. J.B. Zippro opent als predikant van de roepende kerk van Terneuzen de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij merkt op dat het de eerste keer is dat hij een classisvergadering in deze classis meemaakt. Hij heet allen welkom, met name de twee emeritus-predikanten M. Karens en C.J. Meeuse. Ds. J. de Kok is in verband met een medische ingreep verhinderd om aanwezig te zijn.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. S. Maljaars, assessor ds. J.M.D. de Heer, scriba ouderling S. Riemens en quaestor ouderling A.J. van der Maas. Ds. Maljaars spreekt woorden van welkom tot ds. Zippro.

Ingekomen is een brief van de classicale commissie Jeugdzorg waaruit blijkt dat de Jeugdbond heeft besloten om te stoppen met het organiseren van Check-in avonden. Nu vraagt de commissie Jeugdzorg aan de classis: moeten we onze verantwoordelijkheid nemen en kijken wat we kunnen betekenen voor de Zeeuwse jongeren? De classis stelt voor: we organiseren in de eigen classis één avond per jaar en we verzoeken de classis Goes om ook een jongerencommissie in te stellen en in overleg met onze commissie in die classis hetzelfde te organiseren. Zo kunnen alle Zeeuwse jongeren op beide avonden uitgenodigd worden.

De vergadering neemt kennis van het vertrek van ouderling H. Maljaars te Aagtekerke uit de Classicale Evangelisatie Commissie. Diaken A. de Visser van Westkapelle wordt gevraagd om lid te worden van deze commissie.

Daarna is het rapport aan de orde van de commissie classis Middelburg inzake besprekingen rondom het initiatief tot stichting van een gemeente van gereformeerde bondssignatuur te Serooskerke. De commissie had als opdracht om te spreken met de kerkenraad van de Hervormde Gemeente te Arnemuiden en indien nodig met de initiatiefgroep Noord-Walcheren die zich bezighoudt met het stichten van een gemeente van gereformeerde bondssignatuur te Serooskerke. Beide gesprekken zijn door de commissie gevoerd. Het stichten van een nieuwe gemeente is geen initiatief van de Hervormde Gemeente van Arnemuiden. De initiatiefgroep Noord-Walcheren geeft aan dat men uit geen enkele bestaande gemeente leden wil werven. Als het in de toekomst noodzakelijk of gewenst blijkt te zijn, zal het contact met de initiatiefgroep Noord-Walcheren verlopen via de kerkenraad van de dichtstbijzijnde gemeente Oostkapelle, bijgestaan door de consulent. Vervolgens wordt aan de orde gesteld het verslag van de classis contracta in verband met de overkomst van ds. Zippro naar Terneuzen en het vertrek van ds. G.J. Baan

naar Rotterdam-Zuidwijk. De verdeling van de consulentschappen is als volgt: ds. A.P. Baaijens: Middelburg-Zuid en Terneuzen; ds. J.M.D. de Heer: Aagtekerke en Westkapelle; ds. J. de Kok: Haamstede en Meliskerke; ds. S. Maljaars: Middelburg-Centrum en Oostkapelle en ds. J.B. Zippro: Oostburg en Vlissingen.

De kerkenraad van Middelburg-Centrum verzoekt om de agenda en de bijbehorende stukken van de classisvergaderingen digitaal onder een nader af te spreken wachtwoord te mogen ontvangen.

Verder wordt een zaak betreffende de Particuliere Synode Zuid in comité besproken. Op woensdagavond 31 oktober zal een classisale hervormingsavond worden gehouden in de Ter Hoogekerk van Middelburg-Centrum. Het Walchers mannenkoor zal een en ander organiseren. De predikant die op die avond zal spreken is ds. Zippro.

In de rondvraag wijst een afgevaardigde op de op 25 mei jl. in werking getreden Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Kunnen we de vraag om een document op te stellen neerleggen bij het Kerkelijk Bureau?

Een afgevaardigde doet een oproep om dagsluitingen in het woonzorgcentrum Eben-Haezer niet te vergeten. Gewezen wordt op de mogelijkheid van het houden van een eigen meditatie door een ouderling. Afsproken wordt dat we de lijn handhaven zoals te doen gebruikelijk. De predikanten houden een meditatie en de ouderlingen lezen een meditatie voor.

Als roepende kerk voor de eerstvolgende classisvergadering op 4 februari 2019 te Middelburg-Centrum wordt de gemeente van Vlissingen aangewezen.

De preses spreekt enkele woorden van dank tot ds. Baan. Romeinen 1:16 was de tekst bij de intrede. Ruim drie jaar hebt u het Evangelie in Vlissingen, in de classis en daarbuiten mogen verkondigen.

Ouderling Eikelboom eindigt de vergadering op de gebruikelijke wijze.

S. Riemens, scriba

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Berichten

ZANGAVONDEN

Benthuizen

Psalmzang- en muziekavond op zaterdag 20 oktober, van 19.00 tot ± 20.30 uur, in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Benthuizen.

Enkhuizen

Psalmzangavond op vrijdag 12 oktober, aanvang 19.00 uur, in de Ontmoetingskerk van de Gereformeerde Gemeente te Enkhuizen. Opening en meditatie door ds. G. Heijkamp. M.m.v. van de kinderkoren Benjamin uit Enkhuizen en De jonge Bethelzangers uit Lelystad. Collecte voor schulddelging.

Gorinchem

(Samen)zangavond (met bovenstem) op zaterdag 13 oktober, aanvang 19.30 uur, in de

Grote Kerk, Groenmarkt 7, Gorinchem, m.m.v. de Betuwse bovenstemgroep en André Nieuwkoop, orgel. Meditatie door ds. J. Joppe, hersteld hervormd predikant. Collecte t.b.v. Helpende Handen.

Leeuwarden

Zangavond t.g.v. het 40-jarig bestaan van de evangelisatiepost te Leeuwarden op vrijdag 12 oktober, aanvang 20.00 uur, in de Grote Kerk van Leeuwarden, Bredeplaats 4, m.m.v. ds. M. Joosse, als spreker en het Noordermannenkoor uit Rijssen, het mannenkoor Harpe Davids uit Genemuiden en Harm Hoeve, organist. Presentatie van het boek over 40 jaar zaaien in Leeuwarden met als titel: "De oogst is nog niet binnen".

Oud-Beijerland

Koor- en samenzangavond, die georganiseerd wordt door het comité Hoeksche Waard en Voorne-Putten van de stichting Ontmoeting, op zaterdag 20 oktober, aanvang 19.30 uur, in Anatoth, de kerk van de Hersteld Hervormde Gemeente te

Oud-Beijerland, Maseratilaan 1, m.m.v. het kinderkoor Laat het klinken uit Puttershoek, het mannenkoor Obadja uit Ouddorp en organist Johan van Wijk. Appelwoord door T.J. Rijnveld van stichting Ontmoeting. Collecte t.b.v. deze stichting.

VERKOPINGEN

Barendrecht

Verkoop vanuit de Gereformeerde Gemeente te Barendrecht op zaterdag 6 oktober, van 10.00-14.30 uur, op het terrein van HillFresh, Loods 14, Handelscentrum ZHZ 44. De opbrengst is t.b.v. aflossing kerkbouwschuld.

Moerkapelle

Verkoop door de vrouwenvereniging Tryfosa te Moerkapelle op vrijdag 5 oktober, van 15.30-20.30 uur, in woonzorgcentrum Beth-San. De opbrengst is voor zending en evangelisatie.

Veen

Verkoop door de vrouwenvereniging Lydia

Sprekende handen - najaarscollecte diaconaal zendingswerk

U kent vast in uw omgeving ook zulke mensen: mensen met sprekende ogen. Zonder dat ze iets zeggen, is meteen duidelijk wat ze bedoelen. Het thema voor de najaarscollecte van Bijzondere Noden (BN) en Zending Gereformeerde Gemeenten (ZGG) is 'sprekende handen'. Kunnen handen dan spreken? Jazeker! Dat wordt duidelijk zichtbaar in de gezamenlijke projecten van BN en ZGG.

In gedachten nemen we u graag even mee naar de sprekende handen van de Nigeria Reformed Church. We horen de taal van deze handen overal klinken! Op de ene plaats horen we de liefdesklanken voor kleine weeskinderen en een stukje verderop worden weduwen ondersteund door middel van trainingen om in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Weer ergens anders wordt een handreiking gedaan aan de allerarmste leerlingen van de reformatische John Calvin School. En weet u wat het wonderlijke is? Steeds meer hoorders leren de boodschap van deze taal verstaan. Het dienende werk van de handen van de kerk wordt opgemerkt. Waarom doen ze dat? Waar komt die onbaatzuchtige naastenlief-

de vandaan? Wie is hun Bron? Dan gaan ze iets begrijpen van wie God is. 'Ik heb geleerd dat we verlossing uit de hand van de Heere kunnen ontvangen' vertelt de negentienjarige Vincent. 'We verdienen het niet zelf, maar de Heere wil het ons schenken'. Dankzij de studiebeurs die hij van de kerk ontvangt, kan hij studeren op de John Calvin School. 'Hierna wil ik medicijnen gaan studeren', vertelt hij verder. 'Toen ik klein was, zag ik veel ziekten om me heen. Mijn moeder kan niet goed lopen en mijn vader heeft een ernstige ziekte in zijn keel. De plaatselijke ziekenhuizen zeiden dat het door een boze geest kwam en konden er verder niets aan doen, maar een dokter van de kerk kon mijn vader wel behandelen. Zo raakte ik geïnteresseerd in dit vakgebied. Op deze manier wil ik de mensen in mijn omgeving dienen, net zoals de kerk veel voor ons arme gezin heeft betekend. Jullie steun zorgt ervoor dat ik en veel andere leerlingen in staat zijn om anderen in onze omgeving te helpen'. Vincent volgt ook de catechisatielessen op school. 'Daar heb ik geleerd dat God ons twee giften wil schenken: de eeuwige gift en tijdelijke gift. Wij hebben de opdracht om de tijdelijke giften die God ons geeft goed te

gebruiken, maar uiteindelijk gaat het om de eeuwige gift. Als je tijdens deze aardse tijd de Heere Jezus leert kennen, kan niemand dat van je meer afpakken voor de eeuwigheid. Ik wil u bemoedigen om op de Heere te vertrouwen en uw leven aan Hem te geven, zodat u zal bereiken wat de Heere voor u voorbereid heeft in de toekomst'.

Heeft uw gemeente de taal van de sprekende handen al leren spreken? Dat is een opdracht voor u als gemeente, dichtbij én ver weg. We zetten ons als deputaatschappen graag voor de buitenlandse kerk in, maar kunnen dat niet zonder uw steun! Daarom vragen we u vrijmoedig om uw bijdrage aan de diaconale najaarscollecte.

U kunt uw bijdrage leveren wanneer hiervoor gecollecteerd wordt in uw gemeente, maar u kunt ook rechtstreeks doneren aan BN of ZGG onder vermelding van 'najaarscollecte'. Ook vragen we u om gebed. Zonder Gods zegen zijn onze inspanningen vruchteloos. Maar als de Heere het werk zegent, zal rijke vrucht volgen. Dan gaan onze handen pas écht spreken.

Zending Gereformeerde Gemeenten
Bijzondere Noden

bijzondere
noden
handen van de kerk

te Veen op zaterdag 13 oktober, van 9.30-14.30 uur, in en rond het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente. De opbrengst is t.b.v. zending en evangelisatie.

LANDELIJKE ORGEL- EN SAMENZANGDAG IN UTRECHT

Jaarlijkse landelijke orgel- en samenzangdag op zaterdag 13 oktober, die georganiseerd wordt door de Vereniging van Organisten van de Gereformeerde Gemeenten (VOGG) in de Utrechtse Jacobikerkerk. Aanvang: ochtendprogramma 10.30 uur, middagprogramma 14.00 uur. Iedereen is welkom. Zie voor meer informatie: www.kerkenmuziek.nl

FINANCIERING REFORMATIEMUSEUM IN OPRICHTING

Onlangs is de Stichting Reformatiemuseum

opgericht. De voorbereidingen voor het stichten van zo'n museum zijn afgerond. Het bestuur, dat interkerkelijk van samenstelling is, heeft voor de vestiging van het beoogde museum een uiterst geschikt pand, gelegen op een A-locatie in Elburg, kunnen huren, in eerste instantie tot 1 januari 2019 met de optie op een veel langere periode.

Voor de financiering van de inrichtingskosten van dit museum ontbreekt echter nog een bedrag van 150.000 euro, waarvoor het bestuur helaas nog geen sponsors heeft kunnen vinden.

Daarom doet het bestuur een dringend beroep op allen die een museum over de Reformatie een warm hart toedragen, dit initiatief te steunen door eenmalig een gift te schenken. Het bankrekeningnr. van de

stichting is NL43RABO 0320 345 661 t.n.v. Reformatiemuseum Elburg. Indien de benodigde financiën alsnog worden ontvangen, dan kan met de inrichting worden begonnen en kan het museum mogelijk in 2019 worden geopend. Mocht begin november a.s. blijken dat niet kan worden voorzien in de benodigde gelden, dan beëindigt het stichtingsbestuur zijn pogingen tot verwezenlijking van zijn doelstelling en worden de verstrekte giften aan betrokkenen gerestitueerd. Nadere informatie over de statuten, de doelstelling van de stichting, het bestuur en het comité van aanbeveling enz. vindt u op: www.reformatiemuseum.nl en is ook te verkrijgen bij: Maarten Seijbel, voorzitter, tel. 0525-681486 en L. Vogelaar, secretaris, tel. 0577-491790. De stichting heeft de culturele ANBI-status.

Kerkdiensten

ZONDAG 7 OKTOBER 2018

Aagtekerke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 15.00 uur ds. P. Mulder; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 18.30 uur stud. P.C. Vlot; Amsterdam 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur ds. L. Blok; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Borsssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 16.30 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Den Haag-Scheveningen 10.00 en 15.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 18.30 uur stud. M.L. Dekker; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Dordrecht 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. W. Visscher; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. W. Visscher; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; 's-Gravenpolder 18.30

uur (H.D.) ds. J.B. Zippro; 's-Gravenzande 16.30 uur ds. J. Driessen; Haamstede 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. J. Schipper en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 18.00 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 19.00 uur ds. B. Labee; Hoedekenskerke 10.00 (H.A.) en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoogvliet 19.00 uur ds. W. Silfhout; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Kampen 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. D.W. Tuinier; Kamperland 18.00 uur ds. S. Maljaars; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. A.T. Vergunst en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur stud. P.C. Vlot; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. Harinck; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10.00 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Lelystad 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Lisse 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; Meliskerke 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelharnis 18.00 uur ds. W.A. Zondag; Mijdrecht 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Moerkapelle 16.00 uur (H.D.) ds. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 19.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Nieuw-Beijerland 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwe-Tonge 15.30 uur (H.D.) ds. G. Pater; Nijkerk 14.30 uur ds. J.B. Huisman; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Oostvoorne 14.30 uur ds. K. Boeder; Opeusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Opperdoes 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Oud-Beijerland 9.30

en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poederloijen 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Poortugaal 9.30 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. H. Brons; Puttershoek 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. M.H. Schot; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. J. Mijnders en 14.30 uur ds. A. Verschuure; Ridderkerk-Slikkerveer 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Rijssen-Noord 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 uur stud. M.L. Dekker en 14.00 uur ds. A.T. Vergunst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. H. Paul en 14.30 uur ds. G.J. Baan; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 18.30 uur ds. M. Joosse; Sint Philipsland 15.00 uur stud. M.L. Dekker; Sliedrecht 11.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. A. Schot; Spijkenisse 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Sprang-Capelle 16.00 uur ds. A.T. Huijser; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 14.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Tholen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Utrecht 13.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaarding 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Waarde 14.00 uur ds. D. de Wit en 18.00 uur ds. A.T. Vergunst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 15.00 uur ds. S.W. Janse; Woerden 10.00 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 en 18.00 uur ds. M. Karens; Yerseke 9.30 (H.A.) en 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur

ds. H.E.P. Fortuyn; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 9 OKTOBER 2018

Aalst 19.30 uur ds. G. van Manen; Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur (tijdrede) ds. G.W.S. Mulder; Lisse 19.45 uur ds. G.J.N. Moens.

WOENSDAG 10 OKTOBER 2018

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J. Schipper; Den Helder 19.30 uur ds. A. Schot; Enter 19.30 uur ds. A.T. Vergunst; Gouda 19.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Hilversum 19.45 uur ds. L. Blok; Hoedekenskerke 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoofddorp 19.45 uur ds. W. Silfhout; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. C. Sonneveld; Kootwijkerbroek 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 14.00 uur (huw.bev.) ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 19.30 uur ds. W. Mouw; Lelystad 19.30 uur ds. S.W. Janse; Meeuwen 19.30 uur ds. G. Pater; Middelhamis 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. G. Beens; Nijkerk 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Nunspeet 19.30 uur (voor de zending) ds. C. van Ruitenburg; Poortugaal 19.30 uur ds. M. Jooze; Rijssen-West 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Stolwijk 19.30 uur ds. F. Mulder; Veen 19.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee.

DONDERDAG 11 OKTOBER 2018

Aalburg 19.30 uur ds. J.J. van Eckeveld; Berkenwoude 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Borssele 19.30 uur ds. D. de Wit; Boskoop 18.45 uur (huw.bev.) ds. J.J. Tanis; Mijdrecht 19.30 uur ds. G. Pater; Naaldwijk 19.45 uur ds. L. Blok; Nunspeet 15.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. A.T. Vergunst; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Terneuzen 14.00 uur (huw.bev.) ds. J.B. Zippro; Veenendaal 14.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; Werkendam 14.15 uur (huw.bev.) ds. H.J. Agteresch.

VRIJDAG 12 OKTOBER 2018

Barneveld-Zuid 13.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; De Valk-Wekerom 13.45 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Krabbendijke 14.15 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Rhenen 14.45 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 7 OKTOBER 2018

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur leesdienst; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 13.00 (Bijbeluur) en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

**Kapelle
Zangavond
in de Grote Kerk**
Zaterdag 6 okt. 19.30 uur
G.K. Met Hart en Stem
Terneuzen, G.K. Yerseke,
MK Ethan Yerseke
Alg. leiding Ds. G.J. van Aalst
Collecte Theologische School
Allen hartelijk welkom!

Vakantie dichtbij Barneveld

De herfstvakantie en kerstvakantie zijn nog (gedeeltelijk) vrij. Ook mogelijk een (mid)week(end) voor buiten de vakantie. Mag ook via app!! 06-48894643

Te huur De Valk/Wekerom: gezellig ingerichte, mooie (vak.) woning, max. 4 pers. (evt. tijdelijk). Tel. 0623696469

Nog een paar dagen weg?
Rijssen B&B 2 pers. Rolstoelvr.
Rustige, bosrijke omgeving.
Tel. 06-24523291

- **ReTurnday • Voor 'young ladies' met het Syndroom van Turner • Zaterdag 13 oktober** - 10.00 uur • Dordrecht
- **Zangavond met bovenstem • Zaterdag 13 oktober** - 19.30 uur • Gorinchem • ds. J. Joppe (meditatie), André Nieuwkoop (orgel) en Betuwse Bovenstemgroep
- **Wonderlijk gemaakt speciaal voor thuis • Voor ouders van kinderen met een verstandelijke beperking**
  - **Dinsdag 16 oktober en maandag 19 oktober** - 19.45 uur • Emmeloord
- **ADD en zwakke executieve functies • Voor ouders en beroepsopvoeders van kinderen met ADD**
  - **Donderdag 18 oktober** - 19.45 uur • Apeldoorn • H. ten Hove
  - **Dinsdag 30 oktober** - 19.45 uur • 's-Gravenpolder • mevr. A.J. van Belzen MSC
- **Ontmoeting en ontspanning • Voor jongeren die het Pro volg(d)en • Zaterdag 27 oktober** - 10.30 uur • Leiden en Leiderdorp
- **Dementie in de thuissituatie • Voor mantelzorgers van mensen met dementie • Dinsdag 6 november** - 19.30 uur • Goes • mevr. J. Berghuis-Middelkoop
- **Ze zijn gedoopt - de plaats van mensen met autisme en een verstandelijke beperking in de Bijbel en in de gemeente • Voor ouders van kinderen met autisme en een verstandelijke beperking • Dinsdag 6 november** - 19.45 uur • Dordrecht • ds. D. de Wit

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl • www.helpendehanden.nl

Fides is een vrijevestigde praktijk voor kinderen, jongeren en volwassenen. Wij werken in onze praktijk vanuit een Bijbelse visie. Ons team werkt deels in onze praktijk en deels extern voor instellingen voor mensen met een verstandelijke en/of psychiatrische beperking. De werksfeer wordt door collega's ervaren als warm, informeel en plezierig.

Fides

Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
Telefoon: 0342 - 419977
info@fideshulpverlening.nl
www.fideshulpverlening.nl

Gedragskundige VG

De functie:

Wij zijn met ingang van september op zoek naar een GEDRAGSKUNDIGE in de gehandicaptenzorg, standplaats Rijssen en Kesteren. Omvang 20 - 36 uur. Als gedragskundige bij Fides ben je werkzaam binnen een enthousiast en gedreven team. Vanwege detachering ben je in staat om binnen de gehandicaptenzorg zelfstandig te werken. Je draagt zorg voor diagnostiek en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking en ondersteunt teams in de begeleiding, advisering en deskundigheidsbevordering.

Wij vragen:

Een afgeronde opleiding Orthopedagogiek/Ontwikkelingspsychologie gericht op de gehandicaptenzorg, werkervaring binnen de sector en een betrokken en collegiale werkhouding. Kennis en ervaring met EMB is een pré, evenals kennis van de methodiek Triple C.

Je werkt vanuit een Bijbelse visie en bent bij voorkeur lid van één van de reformatorische kerken. Uren en werkdagen zijn in overleg.

Wil je meer weten of solliciteren?

Bel met Janneke Schouten (tel.nr. 06-14987203).
Je kunt je sollicitatie mailen naar: info@fideshulpverlening.nl.
Informatie over onze praktijk vind je op onze website: www.fideshulpverlening.nl

Uitzicht Vlaardingen

Heb jij hart voor ouderen en ben je dienend ingesteld? Dan zijn wij op zoek naar jou!

Huishoudelijk medewerker
24 uur per week

Verzorgende - Thuiszorg
Uren bespreekbaar

Meer info?
Kijk snel op werkenbij.cedrah.nl voor de volledige functiebeschrijvingen en solliciteer direct online!

Woonzorgcentrum Uitzicht
Churchillsingel 483,
3137 XB Vlaardingen
T 010 - 474 17 55
E uitzicht@cedrah.nl
www.cedrah.nl

Van Horssen bv BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Doorlopend ruime collectie nieuwe en gebruikte orgels op voorraad.

Bezoek vrijblijvend onze showroom.

Orgelcentrum Het Binnenveld
Friesesteeg 56, Rhenen, tel 0317-612010

www.orgelcentrum.nl

Vakantiewoning **Haus Irmgard**
Geschikt voor groepen tot 30 pers.
Duitsland, Hunsrück.
0049 (0)1733912483
www.hausirmgard.nl

Wil(t) je/u, als ervaringsdeskundige seksueel misbruik, zich uitspreken en anderen bijstaan? Besloten. € 5,-
DV Vrij. 26 okt 9.30-12-30 Lok. 3.05
Driestar-Educatief Burg. James. 2,
2800 AJ Gouda. 06-13193150
Opgave avme-too@kliksafe.nl

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

sinds 1973

VAN MANEN
meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Begravenisonderneming

Treur

Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89

info@begravenisondernemingtreur.nl

www.begravenisondernemingtreur.nl

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen nodigen wij van harte uit voor onze bijeenkomst op D.V. zaterdag 3 november 2018 in het kerkgebouw van de Hervormde Gemeente in Elspeet, Vierhousterweg 45 te Elspeet. Inloop 14.15 uur, opening 14.45 uur.

Hartelijk welkom!

Wie zorgt er straks voor ons?

Revoke wil echtparen met een onvervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

Revoke

Reformatische Vereniging van Ongeweld Kinderloze Echtparen

Wilt u meer informatie:
kijk op www.revoke.nl, mail naar algemeen@revoke.nl of bel 0318 - 45 65 87.

Wij zijn op zoek naar een

Directeur- bestuurder 1,0 FTE

met ingang van seizoen 2019-2020

270 leerlingen

12 groepen

25 teamleden

voor meer informatie zie www.dsghkerstenschool.nl

Ds. G.H. Kerstenschool
RIDDERKERK

Relaties
Seksualiteit
Burn-out
Onzekerheid
ADHD – Autisme
Identiteit
Opvoeding
Rouw

WWW.ABCONSULTS.NL

ABCONSULTS

Precies de hulp die je nodig hebt!

Boekhandel
De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
 033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedings-ondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
 psychosociale hulpverlening & contextuele therapie
 Wormerhoek 14M
 2905 TX Capelle a/d IJssel
 010 - 7 411 411
 06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl
 Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

De Verrassing
Bungalowpark
Al 60 jaar verrassend op Texel!
www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Welkom terug op ons park!

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam
 0184 - 61 11 54
Waardenburg
 0418 - 65 20 39
Werkendam
 0183 - 70 10 17
Dordrecht e.o.
 078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland
 0184 - 68 38 38

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
 H. de Jongh
 D.D.E. Melieste
 M.K. Ligthart
 A.J. van Lieburg
www.begravenisondernemingdejongh.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatorisch Psycholoog

 Haastrecht Oudewater
 Montfoort Gouda
 0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl
 Psychologische Hulpverlening

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 – 3245 BG Sommelsdijk
 Tel. (0187) 482614 – Fax (0187) 484520
www.boekhandelvanderboom.nl

Jubileumbijeenkomst:
50 jaar Agathos

Samen tegen eenzaamheid!

'Goed doen aan allen', die missie mogen we al 50 jaar in praktijk brengen. In onze dagelijkse zorgen hulpverlening komen we helaas veel eenzaamheid tegen. Om die reden willen we ons jubileum vieren met een themabijeenkomst over dit onderwerp. Samen met alle betrokkenen in onze regio's willen we ons verenigen tegen eenzaamheid. We hopen veel (oud-) medewerkers, (oud-) cliënten, mantelzorgers, diakenen, of op welke wijze mensen ook maar betrokken zijn bij Agathos of deze thematiek te ontmoeten. De bijeenkomsten zijn net als onze zorg verspreid over het land.

Graag tot ziens op een van onze bijeenkomsten!

Veenendaal
 D.V. 1 november
 19.45 - 21.45 uur (koffie va. 19.15)
 Bethelkerk
 M.m.v. van Gert-Jan Segers,
 Corrie Vroon en Ds. A.A. Egas.

Gouda
 D.V. 6 november
 19.45 - 21.45 uur (koffie va. 19.15)
 Driestar Educatief
 M.m.v. Diederik van Dijk, Corrie Vroon en Ds. D. Heemskerk.

Goes
 D.V. 8 november
 19.45 - 21.45 uur (koffie va. 19.15)
 De Levensbron
 M.m.v. Wim Būdgen, Corrie Vroon en Ds. P.C. Hoek.

 U kunt zich aanmelden op
www.agathos-thuiszorg.nl/50-jaar

Onderdeel van Lelie zorggroep

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 92

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Onesiforus
NEDERLANDSE STICHTING
VOOR CHRISTELIJKE HANDEIJKING

De doelstelling van de interkerkelijke stichting is het verlenen van geldelijke steun aan, met name vanwege gemoedsbezwaren, in financiële moeilijkheden geraakte personen, gezinnen e.a.

Bestuur:
dr. W.J. op 't Hof (voorz.)
W.A. Barth (secr.)
ds. A. den Hartog
G. Hop
J. B. Philibert
C. Vos

Comité van aanbeveling:
Ds. G. Gerritsen
Ds. D. Heemskerck
Ds. J. Roos

Adviescommissie:
mr. drs. S. Visser
F. Bouman
D.C. van der Ploeg

Alle hulpaanvragen worden door een commissie getoetst en besproken met de diaconie.

Om haar doel te realiseren is de stichting afhankelijk van giften, collecten en legaten.

U kunt uw bijdrage storten op:
NL36 RABO 0354 2210 00 of
NL76 INGB 0004 1778 00
t.n.v. "Onesiforus"

Aanvragen en informatie:
www.onesiforushulp.nl

p.a. Weegje 2 | 3295 CT | 's Gravendeel | info@onesiforushulp.nl

begrafenisverzorging Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begrafeniszorgingdenhollander.nl

HARKES
Begravenissen

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

**WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAFENISSEN**

**WAT TE DOEN BIJ EEN
STERFGEVAL?**

cbj
CHRISTELIJKE
BEGRAFENISONDERNEMING
JANSSEN

Kijk voor onze tarieven en wilsbeschikking op onze website cbjanssen.nl.

📞 Apeldoorn 055 204 1003   📞 Nunspeet 0341 209 001   📞 Rijssen 0548 209 011

Schopenhauerstraat 155, 7323 LW Apeldoorn
info@cbjanssen.nl   www.cbjanssen.nl

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegravenisverzorging.nl

VERSCHENEN

DS. J. DE GROOT (1916-2004)

DEEL 3 & DEEL 4

uit 6-delige prekenserie

€ 15,95 per deel

Te bestellen bij diverse boekwinkels, via www.prekenboeken.nl of (na 18:30 uur) telefonisch (0548—745 308)

**Ambtskleding
Kostuums en shirts op maat**

Klamars
FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

**Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!**

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblisserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Belofte of eed van geheimhouding

**Is het juist dat een reformato-
rische opleiding
ervoor kiest om
studenten in de
zorg niet de eed
maar de belofte
van geheimhou-
ding af te laten
leggen?**

Belofte

Deze vraag lag al ruim een jaar te wachten en lag juist bovenop, toen we er in ons gezin getuige van waren dat na de diploma-uitreiking op ons Hoornbeeck College de belofte werd afgelegd. Het plechtige ja-woord na deze zinsnede: 'Ik beloof dat ik geheim zal houden hetgeen mij in de uitoefening van het beroep van Verzorgende (of Verpleegkundige ect.) als geheim is toevertrouwd of wat daarbij als geheim te mijner kennis is gekomen of waarvan ik het vertrouwelijk karakter moet begrijpen'. Alle aanwezigen zongen vervolgens de oud-studenten staande toe met vers 3 uit de Morgenzang: 'Dat zij hun ambt en plicht, o Heer', getrouw verrichten, tot Uw eer; dat Uwe gunst hun werk bekrone; Uw Geest hen leid', en in hen woon'.

Besluit

Inderdaad heeft ons reformato-
risch ROC ervoor gekozen om geen eed te vragen en wel een belofte. Letterlijk staat er het volgende op papier: 'Soms wordt de vraag aan het Hoornbeeck College gesteld, waarom wij als reformato-
risch ROC geen eed vragen en wel een belofte. Reden hiervoor is dat de overheid ons dit niet verplicht en we daartoe als ROC dan ook niet gemachtigd zijn. Ook is in de formulering van de belofte van geheimhouding geen grond voor een eed te vinden zoals de Heidelber-

ger Catechismus dat verwoordt in zondag 37 naar aanleiding van het derde gebod. Hierbij geldt ook het Bijbelwoord uit Matthéüs 5:37 en door Paulus aangehaald in Jakobus 5: 'Maar laat zijn uw woord ja, ja; neen, neen; wat boven deze is, is uit den boze'. Wij kiezen duidelijk voor het afleggen van de belofte als het moment waarop de nieuwe beroepsbeoefenaar in het openbaar verklaart de beroepsverantwoordelijkheid op zich te nemen ten aanzien van de beroepsuitoefening in de zorgverlening. In de beantwoording van de belofte kiezen wij voor 'ja' in plaats van 'ja, dat beloof ik'. De reden daarvoor is dat de laatste formulering ook gebruikt wordt in situaties waarin men de eed moet afleggen, maar niet God tot Getuige wil aanroepen en zijn/haar afhankelijkheid van Hem wil belijden. Men kiest dan voor de laatste formulering. Deze onbewuste relatie willen wij niet leggen met het afleggen van de belofte'. Net als in de kerkelijke situaties wordt er daarom met 'ja' geantwoord.

Begrijpelijk

Deze zorgvuldige afweging die gemaakt is, kunnen we volgen. Binnen de muren (of zelfs in de 'kapel' van de locatie in Amersfoort), waarin de school zo nauw verbonden is aan de kerk, is het antwoorden met 'ja' begrijpelijk. Met name vanuit het diepe besef dat we de heilige Naam van God niet anders dan met 'vreze en eerbied' moeten gebruiken.

Onze jongeren die doorstromen naar een HBO-opleiding in de zorg, komen later wellicht weer voor de vraag. Dan op een leeftijd waarin (hopelijk) nog méér de ernst en waarde van deze dingen - uitgesproken voor een alwetend God - beseft wordt. Vaak in een situatie waarin niet geopend is met Schriftlezing en gebed en studenten van allerlei pluimage de collegezaal vullen.

De vraagsteller geeft (mijns inziens) terecht aan dat er dan een andere keuze gemaakt wordt. Zeker omdat dan alleen de keuze overblijft tussen 'ja dat beloof ik' of de formule van de eed. De Heere geve dat dan in waarheid Zijn Naam mag worden beleden. En het gebed, ook in de voorbeden van onze erediens-
ten, mag wel zijn dat de Heere getrouwheid geeft om naar Zijn Woord in de zorg te dienen. 'Dat Uwe gunst hun werk bekrone'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.